

MARINA ABRAMOVIĆ

(1946, Beograd, Jugoslavija, zdaj Srbija; živi v New Yorku, ZDA)

Ritem 0, 1974

performans, Studio Morra, Neapelj, 6 ur

72 predmetov, napotki za performans, 25 diapozitivov in projektor

Marina Abramović je zasnovala *Ritem 0*, ki sodi med njene najzahtevnejše in hkrati najslavnejše performanse, da ugotovi, kje so meje v odnosu med umetnikom in občinstvom. Sebi je namenila pasivno vlogo, občinstvu pa vlogo sile, ki bo delovala nanjo.

Na mizo je zložila 72 predmetov in gledalci so jih lahko uporabljali, kakor so želeli (o tem jih je obveščal napis). Nekateri predmeti so lahko izzvali ugodje, z drugimi pa je bilo mogoče povzročati bolečino ali umetnico poškodovati. Med slednjimi so bili škarje, nož, bič in – najbolj razvpita – nabita pištola z enim nabojem. Umetnica je šest ur nepremično sedela in pustila, da se akcija odvija povsem po volji občinstva.

Sprva so se gledalci odzivali previdno in obzirno, a ko je čas mineval (umetnica pa je ostajala nepremična), je več ljudi začelo ravnati nasilno. Marina Abramović je to pozneje opisala: »Izkušnja, ki sem se jo naučila, je bila ... da če prepustiš odločanje občinstvu, lahko umreš.« ... »Počutila sem se oskrunjena: rezali so mi obleko, mi v trebuh zabadali trne vrtnice, nekdo mi je naperil pištolo v glavo, nekdo drug pa mu jo je vzel iz rok. Vzdušje, ki je nastalo, je bilo nasilno. Kot sem načrtovala, sem po natanko šestih urah vstala in se napotila proti občinstvu. Vsi so pobegnili in se izognili pravemu soočenju.« (Daneri, 29; and 30).